

Elevenes skolemiljøplan (ESP)

Balsfjordskolen

Alle elever har rett til et trygt og godt skolemiljø som fremmer helse, trivsel og læring. Skolene skal ha nulltoleranse mot mobbing, vold, diskriminering, trakassering og annen krenkelse.

En forpliktende plan for alle som jobber i Balsfjordskolen.

Slik jobber Balsfjordskolen med elevenes skolemiljø (Opplæringsloven § 9 A).

Planen er gjeldende fra 24. februar 2017, siste revidering april 2021

Innhold

DEL 1 – Definisjoner og rettigheter	3
Mål for Balsfjordskolens arbeid med elevenes skolemiljø	3
1.0 Innledning og rettslig grunnlag.....	3
2.0 Brukermedvirkning	4
Elevråd.....	4
Foreldreråd og FAU.....	4
SU/SMU	4
3.0 Begrepsavklaring	4
Læringsmiljø.....	4
Kjennetegn på et godt læringsmiljø	4
Krenkende atferd	5
DEL 2 – Forebygging og avdekking	6
4.0 Trivselsskapende og forebyggende arbeid.....	6
Positive relasjoner mellom lærer og elev	6
Positive relasjoner og kultur for læring blant elevene	7
Godt samarbeid skole – hjem.....	7
Profesjonell inspeksjon i Balsfjordskolen	7
5.0 Avdekkende tiltak.....	8
Kartlegging	8
DEL 3 - Handlingsdelen	9
6.0 Handling.....	9
Ansvarskjede ved mobbing og krenkende handling	9
Handlingsplan ved mobbing og krenkende adferd.....	10
Arbeid med elevene i etterkant av mobbesak/krenkende handling.....	11
Eksterne instanser som kan trekkes inn:	11
7.0 Balsfjordskolens årshjul for arbeid med elevenes skolemiljø (internkontroll § 9 A)	12
DEL 4 – Vedlegg	15
Vedlegg 1.....	15
Vedlegg 2.....	16
Vedlegg 3.....	17
Vedlegg 4.....	18
Vedlegg 5.....	19
Vedlegg 6.....	20
Lenker	24

DEL 1 – Definisjoner og rettigheter

Mål for Balsfjordskolens arbeid med elevenes skolemiljø

- Balsfjordskolen skal være trygg for elever, foresatte og ansatte.
- Balsfjordskolen skal være et godt sted for læring og utvikling.
- Alle elever i Balsfjordskolen skal oppleve en skolehverdag uten mobbing eller andre former for krenkelser.
- Balsfjordskolen skal aktivt arbeide for å forebygge, avdekke og stoppe krenkende ord og handlinger.
- Ha velfungerende organer for brukermedvirkning

Denne planen skal fortelle hvordan skolene i Balsfjord kommune arbeider med elevenes skolemiljø. Planen inneholder en avklarende, forebyggende, avdekkende, handlende og evaluerende del. Planen er bygd opp på en slik måte at det først står noe om Balsfjordskolens mål og rettslige grunnlag for arbeid med elevenes skolemiljø. Deretter legges føringer for brukermedvirkning og det gjøres ei begrepsavklaring med hensyn til læringsmiljø og krenkende adferd. Planen tar videre for seg trivselsskapende og forebyggende arbeid i Balsfjordskolen, samt avdekkende tiltak. Avslutningsvis følger en handlingsdel med internkontroll som sikrer gode rutiner i alle prosesser, samt evaluering. Bakerst ligger vedlegg til praktisk bruk.

1.0 Innledning og rettslig grunnlag

Høsten 2020 ble ny læreplan innført, LK20. Overordnet del – verdier og prinsipper for grunnopplæringen er en del av læreplanverket, og den er fastsatt ved kongelig resolusjon 1. september 2017 med hjemmel i opplæringsloven § 1-5.

I læreplanens overordnet del utdypes verdigrunnlaget i opplæringslovens formålsparagraf og de overordnede prinsippene for grunnopplæringen. Den overordnede delen beskriver det grunnsynet som skal prege pedagogisk praksis i hele grunnopplæringen. Den skal også ligge til grunn for samarbeidet mellom hjem og skole.

Skolen skal møte elevene med tillit, respekt og krav, samt at de skal få utfordringer som fremmer dannelse og lærelyst. For å lykkes med dette må skolen bygge et godt læringsmiljø og tilpasse undervisningen i samarbeid med elevene og hjemmet. Det krever et profesjonsfellesskap som engasjerer seg i skolens utvikling.

Skolen skal utvikle inkluderende fellesskap som fremmer helse, trivsel og læring for alle. (Udir; <https://www.udir.no/lk20/overordnet-del/3.-prinsipper-for-skolens-praksis/3.1-et-inkluderende-læringsmiljø/>).

Opplæringslovens § 9A: Elevane sitt skolemiljø

(https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1998-07-17-61/KAPITTEL_11#KAPITTEL_11)

2.0 Brukermedvirkning

Et mål for Balsfjordskolen er å ha velfungerende organer for brukermedvirkning.

Elevråd

Opplæringslovens § 9 A-8 og § 11-2 gir retningslinjer om brukermedvirkning gjennom elevråd. «Ved kvar grunnskole skal det for årstrinna 5-7 og for årstrinna 8-10 vere eit elevråd med representantar for elevane. Elevrådet skal fremje fellesinteressene til elevane på skolen og arbeide for å skape godt lærings- og skolemiljø. Rådet skal også kunne uttale seg i og komme med framlegg i saker som gjeld nærmiljøet til elevane».

Foreldreråd og FAU

Opplæringsloven § 11-4. Foreldreråd ved grunnskolar.

«På kvar grunnskole skal det vere eit foreldreråd der alle foreldre som har barn i skolen, er medlemmer. Foreldrerådet skal fremje fellesinteressene til foreldra og medverke til at elevar og foreldre tek aktivt del i arbeidet for å skape godt skolemiljø. Foreldrerådet skal arbeide for å skape godt samhald mellom heimen og skolen, leggje til rette for trivsel og positiv utvikling hjå elevane og skape kontakt mellom skolen og lokalsamfunnet. Foreldrerådet vel eit arbeidsutval».

SU/SMU

Opplæringsloven § 11-1. Samarbeidsutval ved grunnskolar.

«Ved kvar grunnskole skal det vere eit samarbeidsutval med to representantar for undervisningspersonalet, ein for andre tilsette, to for foreldrerådet, to for elevane og to for kommunen. Den eine av representantane for kommunen skal vere rektor ved skolen. Elevrepresentantane skal ikkje vere til stades når saker som er omfatta av teieplikt etter lover eller forskrifter, blir behandla i samarbeidsutvalet».

Opplæringsloven § 11-1a. Skolemiljøutval ved grunnskolar.

«Ved kvar grunnskole skal det vere eit skolemiljøutval. I skolemiljøutvalet skal elevane, foreldrerådet, dei tilsette, skoleleiinga og kommunen vere representerte. Samarbeidsutvalet kan sjølv vere skolemiljøutval».

(https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1998-07-17-61/KAPITTEL_11#KAPITTEL_11)

3.0 Begrepsavklaring

Læringsmiljø

Skolen skal utvikle inkluderende fellesskap som fremmer helse, trivsel og læring for alle. Et raust og støttende læringsmiljø er grunnlaget for en positiv kultur der elevene oppmuntres og stimuleres til faglig og sosial utvikling. Et systematisk arbeid er avgjørende for å skape et trygt og godt skolemiljø. (<https://www.udir.no/laring-og-trivsel/skolemiljo/>).

Kjennetegn på et godt læringsmiljø

1. Skolen har en god ledelse som kontinuerlig arbeider med å forbedre ulike sider ved læringsmiljøet og har gode rutiner for arbeid med mobbing/krenkelser.

2. Skolen har utviklet en god klasseledelse preget av gode relasjoner mellom lærer og elev.
3. Skolen jobber i opplæringen i fag med både elevenes faglige og sosiale læring, og utvikle et inkluderende læringsmiljø.
4. Skolen har gode relasjoner og et godt samarbeid med foreldrene.

Krenkende atferd

Krenkende atferd er en fellesbetegnelse som omfatter alle former for mobbing, vold, rasisme og diskriminering. Krenkende atferd omfatter også andre former for krenkende ord eller handlinger, slik som negative, enkeltstående utsagn om en persons utseende eller funksjonsevne, klær, religion, seksuell orientering, sosial og kulturell tilhørighet og bakgrunn, dialekt osv.

Det er mange voksne som bare kaller det mobbing hvis du blir plaget flere ganger. Uansett hva noen kaller det, har du rett til å ha det bra. Selv om de voksne ikke kaller det mobbing, skal de sørge for at plagingen stopper og at du har det bra. Noen typer mobbing kan være vanskelig for voksne å oppdage, for eksempel stygge blikk, baksnakking og utestenging på nettet. De voksne skal ta alle typer mobbing alvorlig, men for at de skal kunne gjøre noe, må de få vite om det.

Mobbing kan for eksempel være:

- å bli baksnakket
- å få spredt et rykte om seg
- å bli holdt utenfor
- å bli presset eller truet til å gjøre ting for andre som en ikke vil
- å bli kalt noe stygt eller få en stygg kommentar for eksempel om utseende, klær, tro, eller dialekt
- å bli slått, dyttet eller pirket på
- å få sekken sin, eller noe annet en eier, kastet rundt
- å ikke få være med i grupper på sosiale medier
- å aldri få kommentarer eller likes på bilder eller andre ting
- å få sårende eller stygge meldinger, bilder og videoer
- at noen sprer bilder eller video av noen som er nakne

I Balsfjordskolens forståelse av krenkende atferd legges det videre til grunn at:

- Krenkende atferd kan opptre både som enkeltstående hendelser og/ eller som gjentatte handlinger.
- Mobbing og plaging i sosiale medier og på nettet er like alvorlig som når det skjer andre steder.
- Hvorvidt en elev er krenket eller ikke, er avhengig av elevens subjektive opplevelse.

(<https://www.udir.no/laring-og-trivsel/mobbing/>)

DEL 2 – Forebygging og avdekking

4.0 Trivselsskapende og forebyggende arbeid

I Balsfjordskolen utarbeides årlig planer for arbeidet med læringsmiljøet på klassetrinn ved skolestart (klasse miljøplan). I klasse miljøplanen skal det stå hvordan skolen jobber for at elevene i klassen skal ha det bra. Disse planene gjennomgås og evalueres i samarbeid med skolens ledelse, jfr. årshjul. De ulike skolene har flere og varierte trivselsskapende tiltak gjennom skoleåret, se årshjul på skolenes hjemmeside.

Det er naturlig at det oppstår konflikter der hvor barn og unge samles. Alle ansatte i skolen har som felles oppgave å utvikle hele eleven – både faglig og sosialt, og hjelpe dem til å mestre livet og delta i sosiale fellesskap med andre. Skoleledelsen må sørge for at de ansatte har nok kompetanse om mobbing/krenkelser, inkludering og forebyggende arbeid. Det skal være årlig opplæring og tema på personalmøter. Skolen må i tillegg til dette, samarbeide tett med PP-tjenesten og skoleeier.

Det er vanskeligere å løse mobbesaker enn å forebygge dem. Derfor er det viktig at skole og hjem alltid har fokus på arbeidet for å bygge et godt læringsmiljø slik at alle elever føler seg trygge.

For å lykkes med å skape et godt læringsmiljø og forebygge mobbing og krenkelser, har Balsfjordskolen følgende fokus: (*se vedlegg «sjekkliste for lærer som klasseleder»*)

- Klasseledelse
- Sosial kompetanse
- Brukermedvirkning
- Skole-hjem samarbeid

Erfaringsmessig vet vi at endringer og overganger, mellom barnehage-skole, hovedtrinn i skole og grunnskole-videregående skole, er sårbare faser. I Balsfjordskolen har vi derfor fokus på disse overgangene, eksempelvis gjennom kommunens plan for overgang mellom barnehage og skole.

Positive relasjoner mellom lærer og elev

Lærerens evne til å lede klasser og grupper er en av de viktigste faktorene i arbeidet for å skape gode og trygge læringsmiljø og gjennom det motvirke mobbing. God klasseledelse kjennetegnes blant annet av en tydelig struktur i læringsforløpet og formulering av tydelige mål både for den enkelte elevs læring og for læringsmiljøet som helhet. I en positiv lærer-elev relasjon stiller læreren rettferdige krav til elevene, og roser og korrigerer ut fra klassens kjente og faste normer. Den gode klasselederen utviser stor relasjonell kompetanse og jobber bevisst med å bygge positive relasjoner til hver enkelt elev, skaper engasjement og motivasjon for læring og bidrar til god selvfølelse hos elevene. Fra elevenes perspektiv er det grunnleggende at de erfarer at læreren bryr seg, viser omsorg og støtter dem slik at de opplever trygghet, tillit og blir sett av læreren.

Positive relasjoner og kultur for læring blant elevene

Elever som blir sett og anerkjent av voksne, blir trygge også i forhold til andre elever, og kulturen innad i elevgruppa har betydning for både trivsel, læring og atferd. I Balsfjordskolen ønsker vi å utvikle trygge læringsfellesskap preget av kollektiv vi-følelse og et godt samarbeidsklima, der elevene verner om og beskytter hverandre, og med det er med på å forhindre at noen opplever å bli plaget eller krenket. I slike læringsmiljø blir elevene trent i å løse konflikter, og uenighet oppleves ikke som en trussel. Det oppleves som positivt å være aktiv og interessert, elevene aksepterer ulikheter uten å betrakte det som urettferdighet og det er likeverdig aksept for både faglig og sosialt sterke og de som opplever å ha faglige og sosiale utfordringer.

Godt samarbeid skole – hjem

All forskning peker i retning av at elevene lykkes bedre når skole og hjem har et godt samarbeid. Det er de foresatte som har hovedansvaret for sine egne barn, og de har stor innvirkning på motivasjonen og læringsutbyttet. Samarbeidet mellom skole og hjem er sentralt, både for å skape gode læringsvilkår for enkelteleven og for et godt læringsmiljø i gruppa og på skolen. God og gjensidig kommunikasjon er en forutsetning for et godt samarbeid. Samarbeidet mellom skole og hjem er et gjensidig ansvar, men skolen skal ta initiativ og legge til rette for samarbeidet. (<https://www.udir.no/kvalitet-og-kompetanse/samarbeid/samarbeid-mellom-hjem-og-skole/>)

I Balsfjordskolen legges det til rette for dette samarbeidet med gjennom:

- Foreldremøter med ulike tema
- Løpende kontakt mellom hjem og skole (fortrinnsvis med kontaktlærer) via ulike kommunikasjonskanaler (e-dialog, hjemmeside, telefon, møter etc)
- Utviklingssamtaler

Når foresatte og lærere formidler de samme positive forventningene til elevene, blir det lettere for alle parter. Skolen og hjemmet må derfor søke å nærme seg hverandre og snakke samme språk. Når elevene opplever at de voksne setter samme grensene for mobbing og annen krenkende atferd, vil dette i seg selv virke forebyggende.

Profesjonell inspeksjon i Balsfjordskolen

Skolen skal føre tilsyn med elevene i skoletida. På skolens område skal de som har inspeksjon påse at skolens ordensregler overholdes også i utetida. Godt tilsyn med elevene i pauser er et viktig tiltak for å avdekke og hindre krenkelser, samt fremme inkludering. De voksne må derfor prioritere inspeksjon og legge vekt på å ha en god kvalitet på inspeksjonen. I starten av skoleåret utarbeides inspeksjonsplan for inspeksjon for morgenen, i friminuttene og ved skoledagens slutt. Ansvarlig er skolens ledelse i samarbeid med den enkelte lærer/assistent. Inspeksjonsplanen skal lages hver høst og revideres ved behov.

De som har inspeksjon må koordinere seg imellom og ha kontakt med hverandre slik at man sirkulerer/beveger seg rundt i skolegården/inne, slik at det blir tilsyn med hele skolens område. (Noen skoler har gjort fordeling av områder i sin inspeksjonsplan).

Den som har inspeksjon skal være kledd slik at elevene lett kan finne og henvende seg til vedkommende.

- Vær positiv og oppmuntrende for å støtte opp om positiv atferd- jobb proaktivt
- Håndter krenkelser på en konsekvent måte
- Gi veiledning, bruk milde, rimelige og forutsigbare konsekvenser
- Vær spesielt oppmerksom på utsatte områder og konfliktskapende aktiviteter
- Bidra med veiledning og vær med i lek for å fremme inkludering – der det er anledning
- Beveg deg hele tiden slik at du kommer i kontakt med så mange elever som mulig
- Beveg deg i uregelmessige ruter slik at elevene ikke kan forutse når du kommer (beveg deg i forhold til de andre som har inspeksjon)
- Planlegg å være i nærheten av utsatte områder
- Se og lytt til de aktivitetene som foregår
- Vær oppmerksom på overgangene inn/ut. Avtal hvem som blir stående igjen når det ringer inn.
- Voksnes nærvær demper uønsket atferd. Anerkjenn positiv atferd og ta kontakt med elever som er alene.
- Grip inn/ sjekk ut situasjoner som virker som en potensiell plage/mobbesituasjon.
- Den som har inspeksjon og er involvert i en uheldig hendelse, har ansvar for å skriftlig varsle kontaktlærer og evt. skolens ledelse ved behov. Kontaktlæreren har ansvar for å følge opp saken.

5.0 Avdekkende tiltak

Systematisk kartlegging er et viktig verktøy for å nå målet om et trygt og godt skolemiljø for alle elever i Balsfjordskolen. Kartlegging må foregå på individ-, gruppe- og skolenivå, og vil være et viktig grunnlag for evaluering og videreutvikling av det elevenes skolemiljø. Viser videre til Balsfjordskolens årshjul for arbeid med elevenes skolemiljø.

Kartlegging

- Elevundersøkelser sentralt
- Elevundersøkelser lokalt
- Foreldreundersøkelsen
- Sosiogram i klasse, mellom elever og voksne/elev
- Kartleggingsverktøy som for eksempel Spekter
- Områdekartlegging/skolegård (trygghet)
- Elevsamtaler
- Utviklingssamtaler
- Systematisk observasjon

I avdekkingen av krenkelser og utfordringer rundt elevenes skolemiljø er et godt skole-hjem samarbeid av avgjørende betydning.

DEL 3 - Handlingsdelen

6.0 Handling

Når mobbing eller andre krenkende handlinger er avdekket, skal handlingsplanen under følges. Ut fra skolens vurdering kan rekkefølgen av punktene tilpasses den enkelte sak, til elevenes beste. Ved mistanke eller kjennskap til at eleven ikke har det bra på skolen, utarbeides en aktivitetsplan av kontaktlærer i samarbeid med ledelsen ved skolen.

Ansvarskjede ved mobbing og krenkende handlinger

- I første linje for å gripe inn ved observasjon, opplysning/beskjed om eller mistanke om krenkelser er den som observerer eller på annen måte får kjennskap til hendelsen.
- Videre har kontaktlærerne til de involverte elevene et spesielt ansvar. Disse må i første omgang søke å løse problemet sammen med elever og foresatte gjennom samtaler og møter.
- Dersom krenkelsen også foregår på SFO eller leksehjelp, skal ansatte på SFO og/eller leksehjelp delta i prosessen.
- Rådgiver/ sosiallærer kan være en nyttig støttespiller i dette arbeidet. Rådgiver kan også snakke med de involverte, samt delta på møter.
- Skolens ledelse skal holdes informert skriftlig når en sak vedrørende elevens psykososiale miljø er under utredning og/eller underveis i problemløsningsfasen.
- Rektor har hovedansvar, herunder ansvar for å omdisponere ressurser dersom dette er nødvendig for å følge vedtatte prosedyrer for problemløsning.
- Dokumentasjon er viktig på alle nivå. All dokumentasjon skal arkiveres.
- Dersom en elev opplever seg krenket av en ansatt eller andre observerer dette, meldes saken direkte til rektor og skoleeier varsles.
- Dersom en elev opplever seg krenket av skolens ledelse, skal skoleeier varsles.

Handlingsplan ved mobbing og krenkende adferd

	TILTAK	ANSVAR	Sign/dato
1	Den som observerer, får opplysninger/beskjed om eller mistanke om at elever blir krenket, har plikt til å reagere i situasjonen og informere elevens kontaktlærer og rektor/ledelsen (meldeskjema i vedlegg) om saken. Dette gjelder også skolevei, SFO og leksehjelp. Dersom en elev opplever seg krenket av ansatt, skal rektor varsle skoleeier. Det skal gjøres observasjoner dersom dette er hensiktsmessig.	Alle	
2	Samtale med den som blir utsatt for mobbing eller annen krenkende adferd. Kontaktlærer/ rektor skaffer informasjon om krenkingens art, hyppighet etc. Hvis den som blir utsatt for mobbing eller annen krenkende adferd kan henvise til vitner, blir disse også innkalt til samtale. Samtalen skal gi den som blir utsatt for mobbing eller annen krenkende adferd støtte. Han/hun skal få informasjon om hva skolen vil gjøre og det skal gjøres avtale om oppfølging.	Kontaktlærere, rektor og andre involverte	
3	Den som mobber eller på annen måte viser krenkende adferd overfor medelever innkalles til samtale med kontaktlærer og/eller skolens ledelse. Dersom det er hensiktsmessig innkalles også foresatte. I samtalen skal en gjøre eleven kjent med skolens samlede observasjoner, samt gi eleven mulighet til å fortelle om sin opplevelse. Diskusjon i samtalen bør unngås. Dersom det er flere som viser krenkende adferd, skal det gjennomføres individuelle samtaler med personene. Det etterstrebes at disse ikke skal ha anledning til å snakke med hverandre før samtalen. Dersom en ansatt har krenket en elev, følges det opp av rektor/skoleeier med samtaler og veiledning.	Kontaktlærere, rektor og foresatte	
4	Saken drøftes mellom kontaktlærer, ledelse og impliserte parter. Dersom eleven fremdeles ikke opplever et trygt skolemiljø vil aktivitetsplikten utløses. Det skal utarbeides en aktivitetsplan som viser tiltak for å stoppe krenkelser og sikre eleven en trygt skolemiljø. Eleven/foresatte skal bidra. Se vedlegg.	Kontaktlærere, rektor, foresatte og elev	
5	Dersom foresatte og/eller elever mener at skolen har brutt aktivitetsplikta kan de i hht Opplæringsloven § 9 A-6 melde saka til statsforvalteren. Det forutsettes imidlertid at saken har vært tatt opp med skolen før henvendelse til statsforvalteren.	Rektor, foresatte	
6	Skolen oppfordrer foresatte til eleven som mobber eller viser annen krenkende adferd til å ta kontakt med foresatte til den eleven som opplever å være utsatt for krenkelse.	Rektor og foresatte	
7	Den som utfører krenkende handlinger må gjøres kjent med at han/hun vil være under oppsyn og hvis denne adferden ikke opphører, blir foresatte kontaktet igjen. Ved behov vil evt. andre instanser som barnevernet, PPT eller politi informeres om saken. § 9A-12 – viser til skolebytte for den som krenker i ytterste konsekvens.	Kontaktlærere, rektor og involverte parter	
8	Kontaktlærer og rektor arbeider videre med tiltak i forhold til saken i samarbeid med foresatte på begge sider inntil saken er løst. Elevene skal få uttale seg jmf Barnekonvensjonen art. 3 og 12	Rektor, kontaktlærere, foresatte	
9	Hver krenkelsessak skal avsluttes med en evaluering mellom skolens ledelse og aktuelle parter.	Rektor	

10	I enkelte saker kan det være behov for å hente inn ekstern hjelp; eksempelvis PPT, kommunens «Beredskapsteam mot mobbing».	Rektor, kontaktlærere foresatte	
----	--	---------------------------------	--

Arbeid med elevene i etterkant av mobbesak/krenkende handling

Etter at skolen har fulgt sin aktivitetsplikt og alle forannevnte tiltak er prøvd ut, må skolen fortsette å jobbe strategisk og målrettet i forhold til alle involverte parter.

Den negative atferden skal stoppes, men det er samtidig viktig å følge opp alle involverte partene på en god måte. Denne oppfølgingen skal foregå i tett samarbeid mellom skolen og foresatte.

Eksterne instanser som kan trekkes inn:

- Helsesykepleier
- PPT
- Psykisk helse
- Barnevernet
- BUP
- Politi

7.0 Balsfjordskolens årshjul for arbeid med elevenes skolemiljø (internkontroll § 9 A)

NÅR	HVA	HVORDAN	ANSVAR	SIGN
A U G U S T	Gjennomgang av § 9 A i Opplæringsloven	Hele personalgruppa på en av planleggingsdagene.	Rektor/ Skoleledelse	
	Gjennomgang og arbeid med skolens ordensreglement og ESB. Kompetanseheving	Hele personalgruppa på en av planleggingsdagene. Definisjon av krenkende atferd og handlingsplikt.	Rektor/ Skoleledelse Ansatte	
	Klargjøre hvem som har ansvar for hva.	Signere vedlegg 2.		
	Gjennomgang av skolens visjon og pedagogiske plattform.	Hele personalgruppa på en av planleggingsdagene.	Rektor/ Skoleledelse	
	ESB legges ut på skolens hjemmeside.		Skoleeier/ Skoleledelse	
	Informasjon sendes hjem til foresatte.			
S E P T E M B E R	Gjennomgang av ordensreglementet og ESB.	Gjennomføres i klassene i løpet av de 2 første skoleukene	Kontaktlærer	
	Utarbeider klasseromsregler i fellesskap.			
	Samtaler om atferd på skoleveien/skolebuss.			
	<u>Tema:</u> § 9 A i Opplæringsloven	Elevrådet	Kontaktlærer for elevrådet og rektor/Skoleledelse	
	Ordensreglementet	Elevrådet	Kontaktlærer for elevrådet og rektor/Skoleledelse	
	ESB			
	Status Elevundersøkelser			
	Alle klasser arbeider med temaet trivsel og vennskap. Utarbeider trivselsplan for klassen/gruppa/teamet.	Frist 15.september Presentasjon til skoleledelse og kollegiet	Kontaktlærer Skoleledelse	

	<u>Tema:</u> ESB Begrepsavklaring av krenkende atferd og mobbing. Gjennomgang av § 9 A i Opplæringsloven. Rettigheter og plikter. Skolens ordensreglement.	Klasseforeldremøter	Kontaktlærer	
	<u>Tema:</u> ESB og § 9A Skolens ordensreglement	FAU	Rektor/ Skoleledelse	
	Kartlegging: Ikke anonym spørreundersøkelse Sosiogram Områdekartlegging	Alle elever Alle ansatte og elever	Kontaktlærer	
O K T O B E R	<u>Tema:</u> Ordensreglementet ESB § 9 A i Opplæringsloven Presentasjon av kartlegginger fra september	SU-SMU	Rektor/ Skoleledelse	
	Lovbestemt brukerundersøkelser Drøfting av svar på kartlegginger/undersøkelser	Elever 5.-10. trinn Foresatte, alle	Skoleledelse/ Kontaktlærer	
H Ø S T E N	Fagsamtaler Elevsamtaler Utviklingssamtaler	Alle elever og lærere	Kontaktlærer	

J A N U A R	<u>Tema:</u> Oppsummering elevundersøkelse Status § 9 A	SU-SMU	Rektor/ Skoleledelse	
	<u>Tema:</u> Oppsummering elevundersøkelse Status § 9 A	FAU	Rektor/ Skoleledelse	
	<u>Tema:</u> Oppsummering elevundersøkelse - tiltak Status § 9 A Status klassemiljøplan	Lærerkollegiet	Rektor/ Skoleledelse	
V Å R E N	<u>Kartlegging:</u> Ikke anonym Spørreundersøkelse Sosiogram Områdekartlegging	Alle elever Alle elever og ansatte	Kontaktlærer	
	Fagsamtaler	Alle elever	Faglærere	
	Elevsamtale Utviklingssamtaler	Alle elever	Kontaktlærer	
	<u>Tema:</u> Presentasjon av kartlegginger fra sept.	Elevråd	Kontaktlærer for elevråd og skoleledelse	
	<u>Tema:</u> Presentasjon av kartlegginger fra september	FAU	Rektor/ Skoleledelse	
	<u>Tema:</u> Presentasjon av kartlegginger fra september	SU-SMU	Rektor/ Skoleledelse	
M A I	<u>Tema:</u> Evalueringsplan og videre fokus på elevens skolemiljø	Personalet Elevrådet FAU SU-SMU	Rektor/ Skoleledelse	
J U N I	Revidering av ordensreglement og ESB	Personalet FAU/SU/SMU Elevråd Skoleeier/ skoleledelse	Rektor/ Skoleledelse	

DEL 4 – Vedlegg

Vedlegg 1

Skjema for dokumentasjon av kjennskap til aktivitetsplikt etter Opplæringslovens kapittel 9A

Oppl.l. §§9A-1 og 9A-2 slår fast at alle elever i grunnskoler og videregående skoler har rett til et trygt og godt skolemiljø som fremmer helse, trivsel og læring. Retten omhandler også leksehjelp- og skolefritidsordning. Skolene skal ha nulltoleranse mot mobbing, vold, diskriminering, trakassering og andre krenkelser. Alle som er tilsatt ved skole skal derfor aktivt arbeide kontinuerlig og systematisk for å fremme et godt psykososialt miljø, der alle våre elever opplever trygghet og tilhørighet.

§ 9A-4 Aktivitetsplikt for å sikre at elever har eit trygt og godt psykososialt skolemiljø:

Alle som arbeider på skolen, skal følge med på om elevane har eit trygt og godt skolemiljø, og gripe inn mot krenking som mobbing, vald, diskriminering og trakassering dersom det er mogleg.

Alle som arbeider på skolen, skal varsle rektor dersom dei får mistanke om eller kjennskap til at ein elev ikkje har eit trygt og godt skolemiljø. Rektor skal varsle skoleeigaren i alvorlege tilfelle.

Ved mistanke om eller kjennskap til at ein elev ikkje har eit trygt og godt skolemiljø, skal skolen snarast undersøkje saka.

Når ein elev seier at skolemiljøet ikkje er trygt og godt, skal skolen så langt det finst eigna tiltak sørgje for at eleven får eit trygt og godt skolemiljø. Det same gjeld når ei undersøking viser at ein elev ikkje har eit trygt og godt skolemiljø.

Skolen skal sørgje for at involverte elevar blir høyrde. Kva som er best for elevane, skal vere eit grunnleggjande omsyn i skolen sitt arbeid.

Jeg _____ født _____

bekrefter med dette å være kjent med mitt ansvar og min plikt som tilsatt vedskole til å undersøke, varsle, og dersom nødvendig og mulig, selv gripe direkte inn ved kjennskap eller mistanke om at en elev blir utsatt for krenkende ord eller handling som for eksempel mobbing, diskriminering, vold eller rasisme.

Sted	Sign	Sign. tilsatt. tilsatt
------	------	------------------------

Sted	Sign	Sign. rektor. rektor
------	------	----------------------

Vedlegg 2

BALSFJORD KOMMUNE
- for framtida

MELDESKJEMA

VARSEL TIL REKTOR VEDR. ELEV I KLASSE, (navn)....., F.....

Jeg vil gi følgende uttalelse om eleven:

SAKSOPPLYSNING:

(Hva er det som utfordrer/bekymrer? For eksempel: Utagerende/negativ adferd, mistrivsel, helse, krenkende ord og handlinger, mistanke om mobbing m.m. Arena? Vær så konkret som mulig! Spesifiser/gi eksempler)

MÅL:

(Hva ønsker man å oppnå?)

HVA ER GJORT I SAKEN?:

FORSLAG TIL TILTAK:

MELDT AV: _____ DATO: _____

SETT AV REKTOR: _____ DATO: _____

Status i saken skal meldes rektor innen 4 uker fra melderdato.

Vedlegg 3

Spørreskjema til elevene på 1.-4.trinn i Balsfjordskolen

Svar ærlig. Ingen andre elever får se det du svarer.

Navn: _____ Klasse: _____

1. Hvem er du sammen med i friminuttene?

2. Hvem fra klassen vil du helst være sammen med?

Skriv tre navn

- _____

- _____

- _____

3. Hvor ofte er du blitt plaget på skolen i høst/vinter? (Sett kryss)

Aldri _____ Av og til _____ 2-3 ganger i måneden _____ Hver uke _____ Omtrent hver dag _____

4. Hvem er det som plager deg? (Skriv navnene)

5. Hvor ofte har du plaget andre på skolen i høst/vinter? (Sett kryss)

Aldri _____ Av og til _____ 2-3 ganger i måneden _____ Hver uke _____ Omtrent hver dag _____

6. Hvem har du plaget? (Skriv navnene)

7. Er det noen i klassen som plager andre?

8. Hvem i klassen blir plaget?

9. Hvordan snakker du til andre medelever og voksne?

10. Hvordan viser du andre at du bryr deg om dem?

Vedlegg 4

Spørreskjema til elevene på 5.-10.trinn i Balsfjordskolen

Svar ærlig. Ingen andre elever får se det du svarer.

Navn: _____ Klasse: _____

1. Hvem er du sammen med i friminuttene?

2. Hvem fra klassen vil du helst være sammen med?

Skriv tre navn

- _____
- _____
- _____

3. Hvor ofte er du blitt krenket på skolen i høst/vinter? (Sett kryss)

Aldri _____ Av og til _____ 2-3 ganger i måneden _____ Hver uke _____ Omtrent hver dag _____

4. Hvem er det som har krenket deg og på hvilken måte? (Skriv navnene)

5. Hvor ofte har du krenket andre på skolen i høst/vinter? (Sett kryss)

Aldri _____ Av og til _____ 2-3 ganger i måneden _____ Hver uke _____ Omtrent hver dag _____

6. Hvem har du krenket og på hvilken måte? (Skriv navnene)

7. Hvem i klassen krenker andre?

8. Hvem i klassen blir krenket og på hvilken måte?

Vedlegg 5

Sjekkliste for ansatte for å ivareta elevenes psykososiale miljø	
Ansatte §9A	Alle ansatte må være kjent med: Opplæringslovens § 9a Handlingsplikt, varslingsplikt Elevenes skolemiljøplan (ESB)
Ordensreglement/ Klasseregler	Regler bør ses på som ferdigheter som lærerne har ansvar for å øve elevene opp i. Sentrale spørsmål læreren bør stille seg: Hva gjør jeg for at elevene skal mestre reglene? Hvilke klasseregler ønsker vi at elevene skal mestre? Hvordan ønsker jeg at den optimale læringssituasjon skal være? Hvilken atferd ønsker jeg at elevene skal vise mot hverandre og mot lærerne?
Læreren som leder	Komme tidsnok Ha med nødvendig utstyr Være forberedt Ryddighet/oversikt over fysisk miljø Hvilke rutiner har jeg i løpet av dagen, eks i forhold til: Oppstart av timen Overgangssituasjoner Alternative læringsarenaer Avslutning av timer Faste rutiner Felles praksis/felles forståelse i lærerteamet
Lærer og andre ansatte som positiv rollemodell	Profesjonell og positiv relasjon til alle elever Ansatte avgjør ved sin væremåte både om elevenes interesse består, om de føler seg flinke og om deres iver vedvarer Skape god kontakt Vise at du bryr deg, signalisere interesse Signalisere tro på eleven Signalisere tillit
Positiv kommunikasjon og gode beskjeder	Positiv, støttende og konstruktive tilbakemeldinger og kommunikasjon Lærerne og andre ansatte gir ros for positiv atferd Gi respons til elever fra andre lærere Sikre oppmerksomhet Formulere deg kort og enkelt Være vennlig og bestemt Sjekk forståelse /lærer tar det på egen kappe hvis en eller flere elever bommer Ha positive forventninger om at eleven skal lykkes
Trygt klassemiljø	Regelmessige klassemøter for å øke elevenes kunnskap og bevissthet om egen og andres atferd.

Vedlegg 6

BALSFJORD KOMMUNE
- for framtida

Aktivitetsplan Jfr. Opplæringsloven kap 9 A

Elev:	
Født:	
Klasse:	
Dato:	
Plan nr:	

Hvilke problemer skal tiltakene løse?

Mål:

Mobbingen/krenkingen av skal opphøre
 - skal få profesjonell hjelp til å bearbeide konsekvensene
 - skal ha minst en god venn i klassen
 - Klassen og skolen skal bli et trygt og godt sted for å være

→ dette er hentet ut fra boka «Aktivitetsplikt i praksis»

Beskriv hvordan eleven har blitt hørt, jmf. Barnekonvensjon art. 12

-har deltatt på møtene som er gjennomført.
- har fått fortelle hvordan han/hun opplever situasjonen.
- Det har vært gjennomført samtaler mellom og kontaktlærer 3-5 ganger pr uke, der har fått fortelle hvordan han/hun har det på skolen og om han/hun har opplevd noen krenkelser/kommentarer fra andre medelever.

Hvordan har skolen vurdert barnets beste i den aktuelle saken jmf. Barnekonvensjon art. 3

Beskrivelse av bakgrunnsinformasjon og problem.

- Problembeskrivelse
- Beskriv hvordan skolen har undersøkt saken
- Sett mål.

	Tiltak individnivå	Tidsrom	Ansvarlig
1.	Daglige samtaler med eleven som blir krenket		
Beskrivelse av tiltak og hva skal tiltaket løse: Kontaktlærer gjennomfører daglige samtaler med Fokuset i samtalerne er at skal fortelle hvordan han/hun har opplevd at skoledagen har vært. Lærer skal spørre utdypende om hva som har vært bra eller hva som har vært mindre bra denne dagen.			

Dersom har behov for å snakke mer utdypende om hvordan han har det, skal det legges til rette for at det skal være rom for lengre samtaler.
Alle samtaler skal loggføres.

Evaluerings:

	Tiltak individnivå	Tidsrom	Ansvarlig
1.	Samtale med eleven som utøver krenkende handlinger mot		

Beskrivelse av tiltak og hva skal tiltaket løse:

Kontaktlærer skal hver mandag og fredag gjennomføre samtale med eleven/e som utøver krenkende adferd overfor

Fokuset i samtalen skal på mandager: eleven skal sette seg mål for hvordan han/hun skal opptre på en positiv måte overfor i inneværende uke.

Oppsummeringssamtale på fredager skal fokuset: hvordan han/hun har opptrådd i uka som har gått. Det skal også være fokus på hva eleven kan bidra med for at skal få en god og trygg skolehverdag.

Evaluerings:

	Tiltak individnivå	Tidsrom	Ansvarlig
2.	Ekstra observasjon i friminuttene		

Beskrivelse av tiltak og hva skal tiltaket løse:

Inspiserende lærer/assistent skal være tett på der den/de elevene som krenker

Lærer/assistent skal til enhver tid ha fokus på hva som skjer rundt Det skal observeres, gripe inn og aller helst være i forkant av uheldige hendelser der andre elever kan komme med uheldige uttalelser og annen krenkende adferd overfor

Inspiserende lærer/assistent som er ute i friminuttet, skal etter hvert friminutt skrive logg ifht hvordan friminuttet har vært. Både positive og negative hendelser skal noteres ned. Den enkelte må også ha fokus på hvordan relasjoner har overfor andre elever og være med på å bidra til at det bygges positive relasjoner mellom og de elevene som viser krenkende adferd overfor han/henne. (

Evaluerings:

	Tiltak individnivå	Tidsrom	Ansvarlig
3.	Tiltak overfor elev som krenker		

Eks. på Konsekvenstrapp:

1. Stoppsamtale
2. Advarsel, ny samtale med elev og foresatte
3. Følges av assistent
4. Får ikke være i ballbingen og skal være sammen med assistent hele friminuttet/ friminutt på annet tidspunkt enn de andre elevene
5. Jobbe på eget rom sammen med assistent
6. Bytte av skole

	Tiltak gruppenivå	Tidsrom	Ansvarlig
--	-------------------	---------	-----------

Beskrivelse av tiltak og hva skal tiltaket løse:

Evaluerings:

	Tiltak gruppenivå	Tidsrom	Ansvarlig
--	-------------------	---------	-----------

Beskrivelse av tiltak og hva skal tiltaket løse:

Evaluering:			
5.	Tiltak systemnivå	Tidsrom	Ansvarlig
Evaluering:			
6.	Tiltak	Tidsrom	Ansvarlig
Beskrivelse av tiltak og hva skal tiltaket løse:			
Evaluering:			
9.	Oppsummerings-/ evalueringsmøte		Ansvarlig

Som det framgår av aktivitetsplanen, ønsker skolen å gjennomføre et møte mellom skolen, representert ved....., samt foresatte for å oppsummere og evaluere de gjennomførte tiltakene, virkningen av disse og oppstart av nytt skoleår. Tidspunkt for dette møtet er satt til..... Møtet vil foregå på skole, rektors kontor. Det vil ikke bli sendt ut annen innkalling til møtet, dersom tidspunktet ikke passer bes det derfor om at det gis beskjed til skolen så snart som mulig.

Rettslig grunnlag for tiltakene

Etter Opplæringslovens § 9A-2 har alle elever rett til et trygt og godt skolemiljø som fremmer helse, trivsel og læring.

I Opplæringsloven § 9A-4: Aktivitetsplikt for å sikre eit trygt og godt psykososialt skolemiljø:

Alle som arbeider på skolen, skal følgje med på om elevane har eit trygt og godt skolemiljø, og gripe inn mot krenking som mobbing, vald, diskriminering og trakassering dersom det er mogleg.

Alle som arbeider på skolen, skal varsle rektor dersom dei får mistanke om eller kjennskap til at ein elev ikkje har eit trygt og godt skolemiljø. Rektor skal varsle skoleeigaren i alvorlege tilfelle.

Ved mistanke om eller kjennskap til at ein elev ikkje har eit trygt og godt skolemiljø, skal skolen snarast undersøkje saka.

Når ein elev seier at skolemiljøet ikkje er trygt og godt, skal skolen så langt det finst eigna tiltak sørgje for at eleven får eit trygt og godt skolemiljø. Det same gjeld når ei undersøking viser at ein elev ikkje har eit trygt og godt skolemiljø.

Skolen skal sørgje for at involverte elevar blir høyrde. Kva som er best for elevane, skal vere eit grunnleggjande omsyn i skolen sitt arbeid.

Skolen skal lage ein skriftleg plan når det skal gjerast tiltak i ei sak. I planen skal det stå

- a) kva problem tiltaka skal løyse
- b) kva tiltak skolen har planlagt
- c) når tiltaka skal gjennomførast

- d) kven som er ansvarleg for gjennomføringa av tiltaka
- e) når tiltaka skal evaluerast.

Skolen skal dokumentere kva som blir gjort for å oppfylle aktivitetsplikta etter første til femte ledd.

Begrunnelse

Barnets beste jamfør Barnekonvensjonens artikkel 3 og artikkel 12 gir eleven rett til å gi uttrykk for sin mening.

Med bakgrunn i de opplysningene som skolen nå har, vurderer rektor det som elevens beste at skolen umiddelbart setter inn de tiltakene som er skissert.

Statsforvalters handheving av aktivitetsplikt jamfør Opplæringslovens §9A-6

Statsforvalteren skal avgjere om aktivitetsplikta etter §§9 A-4 og 9 A -5 er oppfylt.

Opplæringsloven § 9 A-6 1.ledd, slår fast at dersom elev eller elevens foresatte mener at skolen har brutt aktivitetsplikten etter Opplæringslovens §9 A og saken er tatt opp med skolen, kan de melde saken til statsforvalteren. Dersom saken ikke er teken opp med rektor eller om det er under ei veke sidan ho vart teken opp, skal statsforvalteren avvise saka, med mindre særlege grunnar gjer dette urimeleg.

Rektor

Lenker

Hva er mobbing – FUG (foreldreutvalget grunnopplæring)	https://www.fug.no/hva-er-mobbing.468189.no.html
Nullmobbing	https://www.udir.no/nullmobbing/
Dubestemmer.no	http://www.dubestemmer.no
Slettmeg.no	https://slettmeg.no/
Utdanningsdirektoratet - skolemiljø	https://www.udir.no/laring-og-trivsel/skolemiljo/
Sosiogram	http://klassetrivsel.no/no/verktøyet/sosiogram.aspx
Mobbeombudet i Troms og Finnmark	https://www.tffk.no/tjenester/skole-og-opplaring/elevtjenester/elev-larling-og-mobbeombud/mobbeombud/